

Dato: 4. juli 2025

DN's anbefalinger til naturgenopretningsplanen

EU's Naturgenopretningsforordning pålægger medlemsstaterne EU-forpligtelser for genopretning af naturen, dog med vidtgående muligheder for anvendelse af undtagelsesbestemmelser. Danmark skal forelægge et udkast til en national naturgenopretningsplan for EU Kommissionen senest den 1. september 2026. Herefter vil være drøftelser mellem Kommissionen og Regeringen.

Vi finder det oplagt at man tilstræber den højest mulige grad af synergi og samspil mellem den kommende Biodiversitetslov, udmøntning af Trepartsaftalen og naturgenopretningsplanen.

EU Kommissionen har defineret 9 overordnede temaer for indsatser. DN har sammen med andre medlemmer af Det Grønne Kontaktudvalg udarbejdet og fremsendt fælles anbefalinger om indsatser under disse temaer. Nærværende anbefalinger er således DN's supplerende anbefalinger.

Det er givet i forordningen, at indsatser frem til 2030 skal prioriteres i Natura 2000 områder. Det udelukker ikke indsatser *udenfor* Natura 2000 områder, og det er oplagt at indsatser under Grøn Trepert bør tænkes sammen med udmøntningen af forordningens forpligtigelser. Men Grøn Trepert kan ikke stå alene ift. at sikre implementeringen af naturgenopretningsforordningen. Der vil være behov for en målrettet og ambitiøs indsats, hvis vi skal vende tilstanden for naturen i Danmark.

Det er også givet af forordningens bestemmelser, at indsatser under naturgenopretningsplanen skal relatere direkte til nærmere angivne specifikke naturtyper, arter og levesteder for arter. Der er dog intet til hinder for at opstilling og udmøntning af disse forpligtelser ses i en større kontekst, herunder at indsatser bl.a. kan udmøntes ved at genskabe store sammenhængende naturområder og give mulighed for en høj grad af fri dynamik, som vil medvirke til at tilgodese disse naturtyper og arter. Ligeledes vil udmøntning af forpligtelserne til at øge naturindholdet i "landbrugsøkosystemer" kunne ses i sammenhæng med et behov for styrkede støtteordninger, der tager landbrugsarealer ud af drift og udlægger arealerne til natur.

Nedenfor følger DN's anbefalinger til, hvordan Danmark kan implementere EU's Naturgenopretningsforordning med fokus på genopretningstiltag, konvertering af skov- og landbrugsarealer til natur og sikring af en effektiv forvaltning af naturen i Natura 2000 områderne.

DN anbefaler overordnet ift. naturgenopretningsplanen, at:

- Det bør være et mål at midlertidige "håndholdte" artsspecifikke indsatser begrænses og anvendes parallelt med langsigtet genopretning af naturlige økosystemer.
- Det bør være et mål at genskabe store sammenhængende naturområder.
- Det bør være et mål at genoprette naturlige processer.

DN foreslår konkret, at der bør indgå indsatser i naturgenopretningsplanen, der sikrer:

- En effektiv forvaltning i Natura 2000 områderne ved bl.a. at ændre ordningen for pleje af græs- og naturarealer.
- Genopretning af skov i Natura 2000 områderne ved at udlægge mere urørt skov.
- Genopretning af kystnaturen ved at etablere en ny tilskudsordning.
- Udtagning af landbrugsjord i Natura 2000 områderne igennem permanent ekstensivering eller en ny tilsvarende ordning.
- Fjernelse af barrierer i vandløb og helhedsorienteret genopretning af ådale, blandt andet ved at justere lavbunds- og vådområdeordningerne, så natur tænkes mere ind i projekterne fra start.
- Genopretning af naturen på statens arealer, ved at afsætte midler til tiltag som hydrologi og græsning.
- En pulje til naturgenopretningstiltag til private arealer.

Dette notat omhandler alene indsatser på land og tager ikke stilling til behov for indsatser og tiltag på havet. DN vil fremsende supplerende anbefalinger for havområdet efter sommerferien.

Ovenstående forslag uddybes på de efterfølgende sider.

DN anbefaler overordnet følgende målsætninger for naturgenopretningsplanen

Det bør være et mål at midlertidige "håndholdte" artsspecifikke indsatser begrænses og anvendes parallelt med langsigtet genopretning af naturlige økosystemer

Kritisk truede arter, som er omfattet af habitatdirektivets bilag og dermed af forordningens specifikke bestemmelser (fx sortplettet blåfugl) bør omfattes af både kortsigtede og langsigtede målsætninger. Den langsigtede løsning er genskabelse og varetagelse af store sammenhængende naturområder, hvor der gives plads til fri dynamik, som indebærer at arternes specifikke krav til levesteder kommer og går over tid, med en samlet vækst i levesteder over tid (planperioder).

Med udgangspunkt i "Brandmandens lov" kan det på kort sigt være nødvendigt med en meget målrettet og "håndholdt" indsats for disse arter via deres levesteder, parallelt med den langsigtede indsats for at skabe store sammenhængende naturområder, hvor de specifikke krav for arterne er opfyldt i et omfang, som tillader en høj grad af fri dynamik.

- DN anbefaler at planen vil angive hvilke plante- og dyrearter som skal omfattes af sådanne langsigtede og kortsigtede målsætninger og indsatser i den første planperiode samt, at det tydeligt fremgår at den langsigtede målsætning vil være at "håndholdte" indsatser skal være unødvendige efter 1 eller 2 planperiode.

Det bør være et mål at genskabe store sammenhængende naturområder

Genskabelse af naturtyper og dermed levesteder for arter bør ske ved at genskabe natur omkring eksisterende natur og prioriteres omkring forekomster af levesteder for de arter, som er truede, med henblik på at genskabe store sammenhængende naturområder. Da forordningen fastsætter at indsatser skal prioriteres i Natura 2000 områder frem til 2030 er det oplagt at søge en synergi mellem genskabelse af natur og sammenhæng i naturen, ved at søge at opkøbe arealer via Arealfonden indenfor og imellem Natura 2000 områder, hvor det vil give mening.

- DN anbefaler at man søger en høj grad af synergi mellem opkøb under Arealfonden og en målsætning i naturgenopretningsplanen om at genskabe levesteder, sammenhæng i og mellem naturområder, hvortil støtteordninger om udtagning af landbrugsarealer og driftsskove bør tages i anvendelse.
- Danmark ligger [ifølge Det Europæiske Miljøagentur](#) nr. 9 i EU for så vidt angår opsplitning af landskabet som følge af infrastruktur. Nogle dyrearter er stærkt påvirkede af denne "fragmentering", mens andre arter samt naturtyper ikke er. Derfor bør der gendannes en funktionel sammenhæng på tværs af infrastruktur, ved etablering af faunapassager.

Det bør være et mål at genoprette naturlige processer

I de statslige planer for 64 Natura 2000 områder er der i de respektive målsætninger indarbejdet en forpligtelse til at give videst mulig plads til fri dynamik.

- DN anbefaler at der i disse områder rettes et særligt fokus på at udtage landbrugsarealer og skabe store sammenhængende naturområder, således at potentialet for at give plads til en høj grad af fri dynamik udmøntes, samtidig med at områderne medvirker til at opnå de specifikke mål på biogeografisk- og nationalt niveau for naturtyper, arter, levesteder og en øget sammenhæng i naturen.

DN's konkrete forslag til tiltag, der bør indgå i Danmarks naturgenopretningsplan

Naturgenopretningsplanen bør sikre en effektiv forvaltning i Natura 2000 områderne

Det indgår i aftalen om Grøn Trepert, at ordningen for pleje af græs- og naturarealer justeres med henblik på at forbedre vilkårene for biodiversitet. En ambitiøs justering af ordningen kan være et effektivt middel til at sikre mere samt en langt bedre forvaltning af naturen, og det vil kunne bidrage markant til at sikre bedre betingelser for biodiversiteten i Natura 2000-områderne.

Ordningen *pleje af græs- og naturarealer* (PLG) bør justeres, så det sikres at:

- PLG bør indrettes, så ordningen skaber et stærkt positivt incitament til at fremme helårsgræsning med et naturligt græsningstryk, og hvor flere arter græsser sammen. F.eks. ved at man modtager mere støtte ved at forlænge græsningssæsonen samt får tillæg ved at nedsætte græsningstrykket og vælge samgræsning. Men der bør også generelt fastsættes øvre og nedre grænser for græsningstrykket.
- Ordningen bør rumme mulighed for tilskud til skovgræsning samt for græsning på tværs af lysåbne arealer og skov, da der er hårdt brug for en tilskudsordning til skovgræsning, og så vi ikke fastholder en kunstig opdeling af naturen i lysåben natur og skov.
- Med naturgenopretningsforordningen bør langt flere naturarealer i Natura 2000 områderne forvaltes med græsning. Samtidig kommer der med Grøn Trepert også en lang række nye naturarealer, der har behov for græsning. Derfor bør det sikres, at der er midler nok i ordningen. Allerede nu bør der afsættes nationale midler til at forvalte 200.000 ha naturarealer, altså dobbelt så mange arealer som i dag. Og der bør være en langsigtet plan om at afsætte midler til endnu flere arealer i den næste CAP-plan.

Naturgenopretningsplanen bør sikre genopretning af skov i Natura 2000 områderne

10 ud af 10 skovhabitatnaturtyper er i ugunstig bevaringsstatus. Det er ikke så underligt, da 11 %¹ af Natura 2000 områderne i Danmark består af drevet produktionsskov. Det svarer til, at der indenfor Natura 2000 områderne er 41.800 ha drevet skov. Hvis tilbagegangen for vores skovnatur skal vendes, bør naturgenopretningsplanen sikre, at produktionsskovene i Natura 2000 områderne udlægges til urørt skov.

DN foreslår, at naturgenopretningsplanen sikrer at:

¹ Biodiversitetsrådet. 2022. Fra tab til fremgang - beskyttet natur i Danmark i et internationalt perspektiv.

- Der afsættes fx 200 mio. kr. årligt til ordningen for udlægning af privat urørt skov i eksisterende skov, foreløbig frem til og med den første milepæl i 2030. Det vil sikre omlægning af ca. 1000 ha privat ejet urørt skov om året.
- Den nye skovrejsningsordning justeres, så etablering af ny urørt skov (på landbrugsjord) foruden at målrettes efter kvælstof, sekundært målrettes arealer med højt naturpotentiale. De 100.000 ha ny urørt skov, der er aftalt med Grøn Trepert, bør også bidrage til at skabe mere ny urørt skov i Natura 2000 områderne og sammenbinde eksisterende naturområder.

Naturgenopretningsplanen bør sikre genopretning af kystnaturen

Vi står i en klimakrise, som i de kommende år vil betyde at vandstanden vil stige i kystområderne, og vi vil få flere og mere alvorlige oversvømmelser. Det kommer til at få store konsekvenser langs de danske kyster og vil udgøre en markant, overhængende trussel mod den kystnære natur og biodiversitet i Danmark.

Vandstandsstigninger kommer især til at gå ud over de eksisterende strandenge. 52 % af vores eksisterende areal med habitatnaturtypen strandeng står til permanent at forsvinde under havets overflade i løbet af de næste 100 år². Hvis strandengene forsvinder, kan det få store konsekvenser for internationalt truede og beskyttede arter af planter, fugle og andre dyr, da Danmark rummer hele 72 % af Europas areal med strandenge i den kontinentale, biogeografiske zone.

- DN foreslår, at der afsættes en pulje på fx 500 mio. kr. over perioden frem til og med første milepæl i 2030, til en ordning for udtagning af landbrugsjord langs kysterne til genopretning af kystnatur. Midlerne skal gå til projekter hvor man genopretter naturen og skaber forudsætninger for nye strandenge i takt med havvandsstigninger. Det skal ske ved at stoppe landbrugsdrift og genoprette naturlig hydrologi ved at fjerne dræn og grøfter, samt fjerne eller flytter barrierer som diger, der er til hinder for at kystnaturen kan flytte sig længere ind i landet.
- DN anbefaler også at naturgenopretningsplanens angivelser af initiativer for kystnaturens naturtyper tænkes sammen med potentialet for at opnå en synergi med Regeringens kommende Klimatilpasningsplan 2.0, hvor naturbaserede løsninger er oplagte i relation til stormflodssikring ved kysterne.

Naturgenopretningsplanen bør sikre udtagning af landbrugsjord i Natura 2000

De danske Natura 2000 områder består af fragmenterede naturområder og knap halvdelen af Natura 2000 områderne består af marker og produktionsskove. Hvis vi skal sikre en reel genopretning af store sammenhængende områder, skal flere landbrugsarealer ud af drift. 23 % af Natura 2000 er i dag intensivt dyrkede marker (87.400 ha) og dertil kommer 4 % af arealet (15.000 ha) med permanent græs (der ikke er § 3 natur)³. Naturgenopretningsplanen bør bidrage til, at disse landbrugsarealer tages ud af drift, så der skabes store sammenhængende naturområder.

DN foreslår, at naturgenopretningsplanen sikrer at:

- Der etableres en generel ordning til at tage landbrugsjord ud af drift, der udlægges til natur. Enten kan der laves en ny ordning inspireret af den tidligere ordning *tilskud til sammenhængende arealer i Natura 2000-områder*⁴ samt *permanent ekstensivering*, eller permanent ekstensivering kan udvides, så ordningen kan søges på alle landbrugsarealer og udtagningen også prioriteres efter

² Ebbensgaard, T. Frederiksen, L. Laustsen, K. Flindt, R. M., Canal-Vergés, P., 2022. Havvandsstigningernes betydning for kystnaturen (COWI og SDU), 161 sider. Analysen er baseret på IPPC-scenarium 8,5

³ Biodiversitetsrådet. 2022. Fra tab til fremgang - beskyttet natur i Danmark i et internationalt perspektiv.

⁴ https://sgavmst.dk/media/us3ppfj0/2019_vejledning-sha.pdf

naturpotentiale. Der skal sikres et reelt incitament til at søge ordningen, og satserne bør derfor være tilsvarende de høje satser i de nuværende udtagningsordninger (82.500 kr. pr. ha / 35.500 kr. pr. ha).

Naturgenopretningsplanen bør sikre fjernelse af barrierer i vandløb og genopretning af ådale

Forordningen fastsætter at barrierer i vandløb skal fjernes og ådale ("flodsletter") genoprettes. De grundlæggende formål er både at fjerne kunstige opstemninger samt i højere grad at se vandløbene i sammenhæng med deres umiddelbare omgivende lavbundsarealer, som i dag kan være intensivt dyrkede. Det er oplagt at opkøb af lavbundsarealer under Arealfonden tænkes sammen med potentialet for at genskabe naturlige ådale med våde naturtyper, øge konnektiviteten samt levesteder for en række arter.

Med Grøn Trepert er der igangsat en stor indsats med at udtage kvælstoffølesomme jorde og 140.000 ha kulstofrige lavbundslande (inkl. randarealer). Dette bør være en helhedsorienteret indsats, der både sikrer en klima- og kvælstofeffekt, og samtidig genskaber så naturlige vådområder og ådale som muligt. Der er et stort potentiale for, at lavbund- og vådområdeindsatsen kan bidrage positivt til genopretningen af naturen i Natura 2000 områderne, hvis det prioriteres at indtænke biodiversitet i udtagningsprojekterne.

Det foreslås derfor, at:

- Lavbunds- og vådområdeordningerne bør justeres, så der også stilles krav om at indtænke naturgenopretningstiltag i projekterne og så vidt muligt genskabes naturlige ådale og vådområder, samtidig med at der sikres en høj klima- og kvælstofeffekt i projekterne.
- At der ved udtagning også udtages højbundsjord, så der kan sikres en efterfølgende forvaltning af arealerne med helårsgræsning.

Undtagelsesmulighederne:

- DN anbefaler at Danmark IKKE gør brug af undtagelsesbestemmelser for den kunstige opstemning ved Tange Sø.

Naturgenopretningsplanen bør sikre genopretning af naturen på statens arealer

DN anbefaler at staten går forrest ved at iværksætte naturgenopretning på statens arealer, efter nærmere konkrete vurderinger af de respektive områder.

DN anbefaler, at:

- Der afsættes fx 500 mio. kr. over perioden frem til og med første milepæl i 2030 til genopretning af naturen på statens arealer. Der bør sikres genopretning af naturlig hydrologi og etableres langt mere helårsgræsning i store flere sammenhængende naturarealer. De store statsejede arealer er en oplagt mulighed for at sikre naturhensyn der samtidig medvirker til at sikre sammenhæng ("konnektivitet") i naturen.
- På statens arealer vil der være mulighed for at øge eller fastholde et naturligt højt græsningstryk ved at ophæve muligheden for jagt. Derved vil hjortevildtet søge ind og i højere grad forblive i området, i forhold til i områder med forstyrrende adfærdspåvirkende jagtformer. Ophør af jagtmulighed vil ikke på nogen måde påvirke Forsvarets anvendelse af områderne.

På Naturstyrelsens arealer vil der i højere grad også være mulighed for at etablere helårsgræsning.

- DN anbefaler at staten går forrest ved at iværksætte naturgenopretning på statens arealer, efter nærmere konkrete vurderinger af de respektive områder.

Naturgenopretningsplanen bør ledsages af en pulje til naturgenopretningstiltag

For at fremme naturgenopretningsinitiativer på private arealer, foreslår DN, at der med naturgenopretningsplanen:

- Afsættes fx 100 mio. kr. til en tilskudsordning til naturgenopretningstiltag på private arealer i Natura 2000 områderne. Der kan f.eks. gives tilskud til at genskabe naturlig vandstand, opsætning af hegn til helårsgræsning, etablere vandhuller, veteranisering af træer og fjernelse af ikke-hjemmehørende træarter i skov. Hovedformålet med midlerne bliver at få større variation i *eksisterende* natur, som samlet set kan blive til levesteder for flere arter.

Naturgenopretningsforordningen skal sikre handlemulighed til kommunerne

Vi er bekymrede over at planens udarbejdelse ikke i høj grad inddrager kommunerne på et tidligt tidspunkt. Forordningen angiver forpligtelser for bymiljøet (bl.a. trækronedække) og det vil være naturligt at kommunerne medvirker til at opstille de målsætninger og virkemidler, som de efterfølgende skal udmønte.

Kommunerne har allerede i dag pligt og mulighed for at udmønte mål for naturen i Natura 2000 områderne, men råder ikke over tilstrækkelige "værktøjer" til i tilstrækkelig grad at kunne udmønte målene. Vi anbefaler derfor at der afsættes nationale midler til at sikre at kommunerne kan udmønte de opgaver de tildeles.

Kommunerne har ligeledes et stort ansvar under de lokale treparter, og det vil være oplagt at kommunerne inddrages i at sikre udmøntning af den synergi der vil kunne opstå ved udtagning af arealer under Arealfonden og forøge sammenhængen i naturen.

For at sikre fremdrift i udtagningen af produktionsskov og landbrugsjord i Natura 2000 områderne, foreslår DN, at:

- Der afsættes fx 50 mio. kr. årligt, foreløbig frem til og med første milepæl i 2030, til kommunalt forankrede udtagningskonsulenter, der skal hjælpe med udtagning af skov og landbrugsjord i Natura 2000 områderne. Udtagningskonsulenterne skal arbejde for, at midlerne målrettes udtagning af de mest biologisk værdifulde skove i Natura 2000 områderne samt at der udtages landbrugsjord der kan skabe store sammenhængende naturområder.
- Der afsættes fx 2 mio. kr. i perioden til en informations- og oplysningskampagne, der skal målrettes private jordejere.

Finansiering fra EU

EU Kommissionen skal til august 2025 forelægge Parlamentet et bud på behovet for finansiering og evt. nye støtteordninger.

Da EU som fællesskab er part i Biodiversitetskonventionen er det vores opfattelse at Kommissionen skal medvirke til at udmønte målene herunder, også i forhold til at skabe positive incitamenter for *medlemslandene* til at tage vare på naturen (Kunming Montreal [delmål 18](#)) ligesom Kommissionen skal medvirke til at fremme privat finansiering af naturtiltag (Kunming Montreal [delmål 19](#)).

DN anbefaler derfor at regeringen, der jo har overtaget formandskabet fra 1. juli, medvirker til at sikre at der vil være en dybere drøftelse af finansieringsbehov og -modeller, når Kommissionen forelægger sine vurderinger og anbefalinger i august.